KASS JÁNOS

Fülöp Ilona rézkarcairól, a nehézségekről és a kibontakozásról

Furcsa, mélytengeri lények rajzanak lapjain aranyos derengéssel. Nagy nyomás alól felszabadult, ismeretlen mutációk. Hosszú evolúciós folyamat eredményei, új összefüggések hálójában.

A művész energiája, idegei, keze, szeme, a fizikuma közvetíti szeizmográfként a jelzéseket. Távoli elektromos viharokat, földmozgásokat, tektonikus rezgéseket.

Az ár-apály lüktetése csiszolta, alakította, formálta a parti köveket, morzsolta megújuló ciklusaival a sziklákat.

Gondolatfoszlányok, félmondatok, ki nem fejezhető, múltba süllyedő, talán meg sem történt események alig érzékelhető visszfénye dereng aranyos ragyogással Fülöp Ilona lapjain.

A háttérből előgomolygó szürke köd lassan belep mindent, s végül ebben a tejfehér ismeretlen közegben felszívódnak a formák, elsüllyednek a tárgyak, kontúrok.

A művész belefúrja magát az ismeretlen, formátlan fehér anyagba, belülről lassú, és kezdetben óvatos mozgással halad előre, majd támpontokat találva, egyre határozottabban szondázza az ismeretlen területeket.

Így veszi birtokba, tágítja az előtte mástól meg nem rabolt, ki nem fosztott területet. Vízszintesen és függőlegesen, minden irányba törekedve a megismerésre. Ez a kutatás önmagától alakítja ki rendszerét, törvényszerűségeit. Önmagából hoz létre, sajátos egyéni stílusát, mely megkülönbözteti mindenki mástól.

Mégis alapjaiban a konvencionálisan kihasznált és közhelyként ismert emberi tapasztalatokról szól: a szenvedésről, a magányról, az örökös, minden generációt veszélyeztető rettegésről, amit a génekkel együtt betáplált a sors.

Íme, az eredmény! Rézkarcok sora, vonalhálóval futtatott geometrikus rendszer, látszólag geometria nélkül, mégis önmagát rendszerezve, alakítva. A széttördelt és újra összerakott valóság nem hoz meglepetést, de nézőpontváltozást hozhat. Fülöp Ilona nézőpontja felcsillant nekünk egy új összefüggést, s abból következtethetően számtalan variációt. Ez a meglepő szemlélet egyszerre kényszerít a figyelemre, a koncentrációra, az eddig ismert dolgok újraértelmezésére, és a megszokott s a megkopott új fényt kap.

A szívós, következetes kutatás, a munka, a naponta megismétlődő erőfeszítés megismerteti a határokat és a hiányokat. A legégetőbb a kommunikáció hiánya. A kiállítás a lehetőség a kapcsolatfelvételre, a gondolatcserére. A határok ismeretében az energiákat szorosabbra lehet zárni, koncentráltabban felhasználni. Mindebben az idő mint korlát, akadály, elsőrendű tényező! Kifut a kezünkből!

Nem marad más megoldás, csak a viaskodás a pergő idővel, készen állva a felbukkanó élmények közvetítésére, s apály idején is naponta követve a halász példáját: a hálót mindig meríteni kell, mert aki nem merít, az nem is fog semmit.

Közeledjünk e művekhez ösztönnel és értelemmel, s a nyitott lélek gazdag ajándékot kap. Megdolgozva a megértésért, nem könnyen, de lépésről-lépésre feltárul az elrejtett titok!

Fülöp Ilona fiatal művész, mégis korán megszenvedett a titok tudásáért, és képességeit – a kapottat, amiről nem tehet, mert hozta magával – kemény munkával mélyítette, s ma egyike azoknak, akinek jövőjét reménnyel és szeretettel figyeljük, bízva teljes kibontakozásában.

*

Tehetségét már a főiskolán bizonyították művei. Grafikai lapjai egy szeizmográf érzékenységével reagáltak a lélek rezdüléseire, és nem iskolás stúdiumok, de egy rendkívüli tehetséggel megáldott-megvert művész röntgenképei, látleletei voltak.

Átvilágították, kirajzolták a monokróm nyomatok, rajzok és kísérletek az ifjú művésznövendék lényét. Föltárták hiperérzékeny idegrendszerének megrázkódtatásait.

Aztán Orosháza, a család, gyermekeinek nevelése, s máris elrepült három évtized, és íme itt a befutott pálya hozadéka.

Rézkarcai, remek grafikai lapjai megőrizték a lemezbe maratott üzeneteket, a sóhajokat, kiáltásokat. Vonalhálói, akár a megütött húr zengenek, hol jajgatnak, hol sikoltanak. Tiltakoznak a magány, a magára hagyatottság ellen.

Fülöp Ilonáról írt korábbi szövegeimet újra olvasva, ma is érvényesnek érzem az akkor megfogalmazott gondolatokat.

S most, az elmúlt évtizedek történeteit megismerve, szembesíthetjük a múlttal, a vágyainkkal, az életről, a művészetről akkor vallott elképzeléseinkkel.

Íme a jelen!

Hol a tanulság?!

Az elementáris felismerés, hogy Kronosz, az Idő, hihetetlen gyorsasággal repül!

A földi lét kurtasága szinte semmire sem elég! Az idő némán, kíméletlenül nyomul, és bénítja tettvágyunkat, vagy, fordítva, ösztönzi, de végül is semmire sem elég.

Ez a felismerés munkál a művésznőben, aki nemcsak művészetének él, de három tehetséges gyermeket is felnevelt családanyaként.

Most a fiatal művész gondterhelt arcára gondolok, a munkaasztalára könyöklő, zárkózott egykori növendékre, s ha összevetem a jelen gondjaival terhelt, napi élettel súlyosbított létével, felmerül bennem a gondolat: a művészet akarása óriási áldozatokkal, lemondásokkal jár, s vajon az eredmény megfelel-e a befektetett erőfeszítéseknek, hatalmas energiáknak.

Elhessegetem a szkeptikus gondolatmenetet, mert nincs kegyelem. Akinek a génjeibe bekódoltatott a cselekvési düh, a művészetet művelő mazochizmus, annak nincs választása. Annak cselekedni kell!

Nagy László sorait idézem: „Műveld a csodát, ne magyarázd!" Ezzel be is fejezhetném az eszmefuttatást, de mégis szólni kell Fülöp Ilona sorsáról, amit négy évtizede nyomon

* A csillag utáni rész elhangzott 2006. szeptember 15-én az orosházi városi képtárban.

követek, sajátos helyzetéről Orosházán, ahol él és alkot, azaz alkotna, ha volna mecénás, és a műveiből, a képességeiből meg tudna élni.

De József Attila sem tudott költészete áruba bocsátásából lakbért fizetni, ma mégis költészete a csúcs, a magyar irodalom büszkesége.

Ezen elgondolkozhatunk.

Ebben a városban van egy ember, aki ma e város motorjaként nemcsak a múzeumot, a képtárat mozgatja, de talán a nemzetközi vérkeringésbe is bekapcsolja jó menedzserként azt a csodát, amit az Alföld, a Tiszántúl nyújt. Talán mégis van remény.

Mi tudjuk, hogy a rohanó idő nem áll meg a kedvünkért. Az elzúgott évtizedek kemény munkája, lemondásokkal teljes életformája, a kiküzdött művészi hitvallás azonban talán változást feltételez.

Majd meglátjuk

Most térjünk vissza a művésznő műveihez, álljunk meg a kiállított képek előtt, meditáljunk, és hagyjuk, hogy a vonalak, foltok, egy szóval az alkotások megszólaljanak bennünk. Hagyjuk, hogy a művészben megpendülő hang bennünk is visszhangra találjon. Vegyük át ritmusát, szívverését és lassan lépjük át a nem létező Kaput.